

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MOB-R1A1P-062

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA BIAŁORUSKIEGO

Arkusz II

ARKUSZ II

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ
ROK 2006

Czas pracy 130 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
40 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Arkusz zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu w związku z tekstem literackim znajdującym się w arkuszu. Wybierz jeden z nich i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl

Тэма 1: **Значэнне роднай мовы для беларусаў на аснове параўнаўчага аналізу і інтэрпрэтацыі твораў: *Беларускаму слову* Сакрата Яновіча і *Слова, ты роднае слова* Віктара Шведа.**

Сакрат Яновіч

Беларускаму слову

Беларускае слова, ты мая айчына! Мой сон ля акна цвета-ліпнёвага ў раніцу пчаліную. І пошум пушчы стрункавойнай, і вяселосць густазялёная. Ты, як дзяцінства, ідзеш за мною.

Слова матчынае, ты мая сляза! Мая трывога ў вечары кахання чыстаквяцістага, у садзе юнацтва. І чарнабрывы позірк дзяўчыны сарамлівай і бяссонне зорнае. Ты, як лёс паўстаеш, у даляглядзе нязбытым.

Слова роднае, суме мудры! Радасць неўгамонная, што часам лунае вясёлкаю на небе краіны майго прызначэння. І няспешна павучаеш мяне жыць сваім розумам ды гасцінцам ісці шырокім праз годы ўсяго раз адзін дадзеныя. Ты, як той сябар шчыры, не пакінеш і ў няшчасці.

Я табе толькі, слова ты маё беларускае, веру ды кланяюся.

Бог ты мой!

Ты мая рэлігія!

Віктар Швед

Слова, ты роднае слова

Слова - маё дарагое.

Слова - радзіўся з табою.

Слова - нясу праз жыццё.

Слова - не йдзі ў забыццё.

Слова - ў табе закаханы.

Слова - з табою з'яднаны.

Слова - нашу цябе ў сэрцы.

Слова - не будзь у паняверцы.

Слова - к табе я малюся.

Слова - цябе не зракуся.

Слова - ты клятва мая.

Слова - з табой заўжды я.

Слова - што іншым дару.

Слова - з табою памру.

Слова - ты роднае слова,

Мая беларуская мова.

Тэма 2: **Разважанні пісьменніка пра лёс айчыны. Аналіз і інтэрпрэтацыя твора
Максіма Гарэцкага *Фантазія*.**

Максім Гарэцкі

Фантазія

Клубок Зямлі, агорнуты крывавым туманом і згараючы ў ім, рабіў свой вечны шлях у сістэме Сонца.

Найгусцей прыпаў туман на прасторы Беларусі.

Пад гулкі грукат гармат, траскатанне стрэльбаў і кулямётаў, пры водбліску страшных пажарышчаў раздаваліся дзікія воплі і балючыя стагнанні забіваных, рэзаных, паміраючых з голаду людзей.

Могілки і турмы перапоўніліся. Грэх спавіў кожнае сэрца. Крывёю і слязьмі пазаплывалі вочы.

Сцені памёршых продкаў у смяротнай нудзе стаялі над распятай краінай і адварачываліся ад сваіх затопленых смуроднаю запечанай крывёй могілак.

З расцерзаным да краю сэрцам вялікага гуманіста вылез у поцемках з няведамай патомкам ямы панураны Францыск Скарына і падаўся ў начавым паветры да свайго радзімага Полацка.

Даўгія шырокія полы мантыі доктара лекарскіх і вызваленых навук развяваліся ад ветру, а яркі арэол наўкола сумнай галавы то разгараўся, то змяркаў.

Пралятаючы над слаба асвятлёным дзеля боязні аэрапланаў Менскам, сцень доктара шукаў вачмі таго шпітала, дзе ляжаў пры смерці хворы з галадухі Янка Купала. Пабачыўшы над цёмным домам ззячую кружэлку арэолу песняра, сцень спусціўся ў ціхую палату і стаў над сваім нядужым сябрам.

- Як маешся, мой браце? – без слоў спытаўся доктар у стагнаўшага паэта.

Хворы з трудам заварушыўся і сумна паглядзеў на гуманіста.

- Не мукі цела страшны, - прачытаў Францыск Скарына ў кроткіх галубых вачах, - баліць душа.

- Лячу ў Полацк, хачу даведацца, што цяпер там? – сказаў цераз невялікае маўчанне доктар.

- Скрозь адно... Што тут, што ў Вільні, што ў Смаленску і скрозь на Бацькаўшчыне мілай... – пакратаў перасохшымі ад смагі вустамі паэт.

Доктар засмучона схіліўся галавою да грудзей і доўга так стаяў.

- На сход! – сказаў у непрытомнасці Янка Купала і збудзіў ад чорных дум паніклы сцень.

- Каму і на які? – азваўся рэхам сцень. Памаўчаў і прамовіў горка: - Магутны кліч твой раздаецца ўжо даўно – і скрозь, ад краю ў край, па Беларусі... А шмат з'явілася?

Народ за доўгія вякі няволі аглох і зрабіўся нячулым.

- Што рабіць? – ізноў, як у гарачцы, застагнаў Купала.

- Што рабіць? – перапытаўся доктар, - тое, што ты і робіш. Але каб зразумеў народ наш паспаліты патрэбу сходу, ці не сабрацца спачатку толькі нам, будзіўшым яго на дабро ўсе вякі і кожны час?

- Добра... – прашаптаў паэт і сціх.

Сцень вылецеў з палаты і не падаўся далей к Полацку, а павярнуў назад к Ашмяншчыне.

Здалёку ўвідзеў ён на могілцы ў Жупранах вялікі яркі арэол народнага баяна.

Францыск Скарына спусціўся ля касцёла і чыркнуўся няўмысля палою мантыі аб спячага п'янога легіянера.

- Пся крэў! Холера! Быдло бялоруске! – закрычаў патурбаваны доктарам жандар, а яму рэхам адазваўся з-пад зямлі жудасна-балючы стон бацькі адраджэння.
- Не стагні, мой браце любы! Барзджэй бяры ты сваю “Дудку” й “Смык”, пойдзем на сход склікаць! – сказаў яму заместа прывітання доктар.
З магілы ўзняўся сцень вусатай постаці.
- Засіпла мая дудка, а смык не маець скрыпкі... – безнадзейна пажаліўся Багушэвіч і дадаў, падумаўшы аб сваёй музе:
Каб ты так іграла,
Каб немарасць брала!...
- Твая “Дудка” грывіць, мой браце, на ўвесь край, а да “Смыка” дарабіла ж “Скрыпку” Цётка. Пойдзем зараз у Лідчыну на той вясковы могільнік, пабудзім на сход найперш яе, бо гэтая руплівая сяброўка склікаць умее найлепш за ўсіх.
І два сцені паляцелі побач у Лідчыну.
Поўная запалу і энергіі, хаця худзенькая і бледная, ляцела ўжо сама да іх пяснярка і паэтычна, ціханька пяяла ў адказ на свае думкі:
Можа, хто з дзетак скруце жалейку,
Унучку паломанай ліры.
І так заіграе, што ўсенька зямелька
Пачуе мой одгалас шчыры...
- Ах, браточкі-галубочкі! – загаманіла яна без дальніх слоў. – Трэба так: адзін на ўсход, другі на захад, а я з тым-сім паклічу тых, што спачываюць на чужыне, - і зараз паняслася.
Неўзабаве сцені памёршых і духі жывых сцякаліся на свой Парнас з усіх бакоў.
Пакашліваючы, брыў з далёкай Ялты калматабровы Максім Багдановіч. Спяшаўся, як заўсёды, з Галіцыі, з сваёй магілы ў Закапаным, запыханы Іван Луцкевіч. Глабаўся з-пад груды трупаў брацкай магілы ў Коўне Лявон Гмырак. Шыбка йшоў у хутры і ў зімовай сібірскай шапцы з Кракава даўгі Алесь Гарун. Важна і спакойна пасуваўся з Меншчыны пан Вінцук Дунін-Марцінкевіч. Як непрытомны прыбліжаўся з Кіева празрыста-белы Сяргей Палуян з сінім шнурам на шыі... Прысадзіста калдыбаў разважны каранасты Карусь Каганец. Там ішлі яшчэ і другія.
А клубок Зямлі, згараючы ў крывавым тумане, ляцеў сваім вечным шляхам, як бы нічога не было.

1921

BRUDNOPIS